

Utorak 12. rujna 2017.

P8_TA(2017)0322

Funkcioniranje franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru

Rezolucija Europskog parlamenta od 12. rujna 2017. o funkcioniranju franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru (2016/2244(INI))

(2018/C 337/02)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. prosinca 2013. o Europskom akcijskom planu za maloprodajni sektor u korist svih sudionika ⁽¹⁾, a posebno njezin stavak 29.,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. lipnja 2016. o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir studiju o franšiznom poslovanju iz travnja 2016. koju je naručio odbor IMCO ⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir studiju iz rujna 2016. koju je naručio odbor IMCO pod naslovom „Pravno gledište regulatornog okvira i izazovi za franšizno poslovanje u EU-u” ⁽⁴⁾,
 - uzimajući u obzir brifing naslovljen „Buduće političke opcije koje se odnose na franšizno poslovanje u EU-u: suočavanje s nepoštenim trgovačkim praksama” ⁽⁵⁾,
 - uzimajući u obzir radionicu naslovljenu „Odnosi između davatelja franšize i primatelja franšize: regulatorni okvir i trenutni izazovi”, koja je organizirana za odbor IMCO 12. srpnja 2016.,
 - uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača i mišljenje Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A8-0199/2017),
- A. budući da nema zajedničke europske definicije franšiznog poslovanja i da se sporazumi o franšiznom poslovanju razlikuju od jednog poslovnog sektora do drugog, no jedna ključna značajka takvog odnosa jest dobrovoljan partnerski odnos između poduzetnika ili fizičkih ili pravnih osoba koji su međusobno financijski neovisni i u kojem jedna strana (davatelj franšize) drugoj strani (primatelju franšize) daje pravo da iskorištava njezinu franšiznu formulu, ime i žigove te dijeli znanje i iskustvo, tako da se primatelj franšize za vrijeme trajanja sporazuma može osloniti na tehničku i organizacijsku stručnost i pomoć davatelja franšize, u kojem se klijenti oslanjaju na jedinstvo franšiznog sustava, pri čemu je namjera i davatelja franšize i primatelja franšize brzo osvajanje novih tržišta uz ograničeno ulaganje i veće mogućnosti za uspjeh;
- B. budući da je u svojoj Rezoluciji od 11. prosinca 2013. Parlament pozdravio franšizno poslovanje kao poslovni model kojim se podržavaju nova poduzeća te mala poduzeća, ali je primijetio da u određenim slučajevima postoje nepošteni ugovorni uvjeti te je pozvao da oni budu transparentni i pošteni; štoviše, usmjerio je pozornost Komisije i država članica posebice na probleme s kojima se suočavaju primatelji franšize koji žele prodati svoje poduzeće ili promijeniti poslovnu formulu te pritom ostati aktivni u istom sektoru te je zatražio od Komisije da prouči zabranu mehanizama utvrđivanja preprodajne cijene u franšiznim sustavima kao i učinke dugoročnih klauzula o tržišnom natjecanju, prava kupnje i zabrane iskorištavanja više franšiza;

⁽¹⁾ SL C 468, 15.12.2016., str. 140.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0250.

⁽³⁾ IP/A/IMCO/2015-05, PE 578.978.

⁽⁴⁾ IP/A/IMCO/2016-08, PE 587.317.

⁽⁵⁾ PE 587.325.

Utorak 12. rujna 2017.

- C. budući da franšizno poslovanje ima puni potencijal da postane poslovni model pomoću kojeg se može dovršiti uspostava jedinstvenog tržišta u maloprodajnom sektoru, s obzirom na to da može biti odgovarajuće sredstvo za pokretanje poduzeća zajedničkim ulaganjem davatelja i primatelja franšize; stoga je nezadovoljan činjenicom da je ono trenutno nedovoljno uspješno u EU-u i da čini samo 1,89 % BDP-a u usporedbi s 5,95 % u SAD-u i 10,83 % u Australiji, s time da je 83,5 % prometa franšiznog poslovanja koncentrirano u samo sedam država članica ⁽¹⁾, zbog čega je bitno više poticati širenje tog poslovnog modela u cijelom EU-u;
- D. budući da franšizno poslovanje potencijalno ima važnu prekograničnu dimenziju, bitno je za funkcioniranje unutarnjeg tržišta te stoga može dovesti do otvaranja radnih mjesta, razvoja MSP-ova i poduzetništva, kao i do stjecanja novih sposobnosti i vještina;
- E. budući da se postojeće zakonodavstvo koje obuhvaća franšizno poslovanje kao poslovni model uvelike razlikuje među državama članicama, što stvara tehničke prepreke i može obeshrabriti i davatelje i primatelje franšize od širenja svojih aktivnosti preko granice; budući da to, pak, može utjecati na krajnje korisnike ograničavajući njihov izbor;
- F. budući da postoje razlike između „tvrdog” i „mekog” franšiznog poslovanja, ovisno o uvjetima sporazuma o franšiznom poslovanju; nadalje, budući da alternativni poslovni modeli kao što su „skupine neovisnih trgovaca na malo” imaju posebne karakteristike te bi se pravila o franšiznom poslovanju trebala odnositi na njih samo u mjeri u kojoj ispunjavaju definiciju franšiznog poslovanja;
- G. budući da nedostaje informacija o funkcioniranju franšiznog poslovanja u sektorima s obzirom na to da relevantne informacije nisu zapisane te ih se često može naći samo u pratećim pismima uz sporazum o franšiznom poslovanju, koja su povjerljiva te stoga nisu javna, budući da na razini EU-a ne postoji mehanizam za prikupljanje informacija o potencijalno nepoštenim ugovornim uvjetima ili nepoštenoj primjeni ugovora, zbog čega je potrebna platforma koja će sadržavati te važne informacije kako bi se među davateljima i primateljima franšize poboljšala osviještenost u vezi s njihovim odgovornostima i pravima;
- H. budući da se e-trgovina širi i da se njome služi sve više potrošača pa bi je stoga trebalo više uzeti u obzir u sporazumima o franšiznom poslovanju; budući da bi u kontekstu ostvarenja jedinstvenog digitalnog tržišta posebnu pozornost trebalo posvetiti napetostima koje nastaju između davatelja franšize i primatelja franšize u vezi s e-trgovinom, na primjer u vezi s pravom ekskluzivnosti primatelja franšize za određeno geografsko područje, te sve većoj važnosti podataka o potrošačima za uspjeh poslovnih modela franšiznog poslovanja, posebno s obzirom na to da trenutno sporazumi o franšiznom poslovanju ne sadrže odredbe o tim temama te stoga dovode do nepotrebne nesigurnosti i sukoba;
- I. budući da je Komisija nepoštenih trgovačkih prakse definirala kao „prakse koje uvelike odstupaju od dobrog poslovnog ponašanja, koje su oprečne dobroj vjeri i poštenoj trgovini te koje je jedan trgovinski partner jednostrano nametnuo drugome” ⁽²⁾;
1. smatra da, s obzirom na njegovu nedovoljnu iskorištenost u EU-u u odnosu na druge razvijene ekonomije, franšizno poslovanje može imati još važniju ulogu u dovršenju jedinstvenog tržišta za maloprodajni sektor;
 2. smatra važnim da države članice primjenjuju efektivne mjere protiv nepoštenih trgovačkih praksi u području franšiznog poslovanja, no primjećuje da u tom pogledu i dalje postoji visoka razina divergencije i diversifikacije među državama članicama; stoga smatra da je važno uspostaviti nezakonodavne homogene smjernice kojima bi se odražavale najbolje prakse o funkcioniranju franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru;
 3. poziva Komisiju da uvede smjernice za franšizne ugovore kako bi se poboljšalo normativno okruženje takvih ugovora i osigurala usklađenost s radnim standardima kao i zadovoljavajuća i visokokvalitetna usluga;

⁽¹⁾ „Pravno gledište regulatornog okvira i izazovi za franšizno poslovanje u EU-u”, studija za odbor IMCO, rujan 2016., str. 12.

⁽²⁾ „Rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi među poduzećima u lancu opskrbe hranom” COM(2014)0472.

Utorak 12. rujna 2017.

4. smatra da je, s obzirom na snažnu prekograničnu dimenziju franšiznog poslovanja, preporučljiv jedinstven pristup za ispravljanje nepoštenih trgovačkih praksi na razini EU-a;
5. priznaje da je zakonodavstvo na nacionalnoj razini doneseno kako bi se zaštitili primatelji franšize, ali da je usredotočeno na predugovornu fazu kako bi se obveze objave nametnule davatelju franšize; žali zbog toga što nacionalni sustavi nisu osigurali provedbene mehanizme koji su učinkoviti u osiguravanju nastavka franšiznog odnosa;
6. uviđa da su primatelji franšiza često slabija ugovorna strana, posebno ako se radi o MSP-ovima, s obzirom na to da franšiznu formulu obično razrade davatelji franšize i da su primatelji franšize obično u financijski lošijem položaju i stoga mogu biti slabije informirani od davatelja franšize pa su samim time i u velikoj mjeri ovisni o stručnosti prodavatelja franšize; naglašava činjenicu da franšizni sustavi u velikoj mjeri ovise o dobroj suradnji davatelja i primatelja franšize, s obzirom na to da se temelje na dobroj primjeni svih stranaka;
7. podsjeća da je prodaja franšize ugovorni odnos između dva pravno neovisna poduzeća;
8. ističe da bi se reguliranjem trebalo zadržati i povećati tržišno povjerenje u franšizno poslovanje kao oblik poslovanja, s obzirom na to da se njime potiče poduzetništvo, ne samo mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća koji postaju davatelji franšize, nego i pojedinaца koji postaju korisnici franšize;
9. navodi da su se davatelji franšiza organizirali i na nacionalnoj i na europskoj razini kad je riječ o zastupanju svojih interesa, dok primatelji franšiza nemaju na raspolaganju organizacije koje bi ih zastupale te i dalje djeluju uglavnom na individualnoj osnovi;
10. poziva Komisiju i države članice da promiču dijalog među davateljima franšize, primateljima franšize i donositeljima odluka kako bi se olakšalo osnivanje udruženja koja bi predstavljala primatelje franšiza te da se pobrinu da se njihov glas čuje kad god se pripremaju politike ili zakonodavstvo koje bi moglo utjecati na njih, ne bi li se osigurala ujednačenija zastupljenost stranaka, naglašavajući istovremeno da je članstvo u tim organizacijama i dalje neobavezno;
11. ističe da postoji stalan nedostatak informacija o funkcioniranju franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru te poziva države članice da, u suradnji s Komisijom, odrede kontaktne točke za pružanje informacija o problemima s kojima se susreću davatelji i primatelji franšiza, kad je to moguće, te poziva Komisiju da poboljša prikupljanje informacija na razini EU-a, među ostalim na temelju informacija dobivenih od tih kontaktnih točaka, uz istovremeno jamstvo povjerljivosti tako dobivenih informacija;
12. poziva Komisiju da ispita funkcioniranje franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru, uključujući postojanje nepoštenih ugovornih uvjeta ili drugih nepoštenih trgovačkih praksi, te da zatraži od Eurostata da pri prikupljanju statističkih podataka o tom sektoru, bez dodatnih administrativnih ili drugih opterećenja za poduzetnike, posebnu pozornost usmjeri na taj model;
13. prima na znanje Europski etički kodeks franšiznog poslovanja, koji je izradila Europska franšizna federacija (EFF), kao potencijalno učinkovit alat za promicanje najboljih praksi u franšiznom sektoru na osnovi samoregulacije, ali isto tako primjećuje da su primatelji franšiza oštro kritizirali Kodeks navodeći, između ostalog, činjenicu da je Kodeks prije revizije 2016. godine bio oštrije sročен u odnosu na obveze davatelja franšize; potiče davatelje i primatelje franšiza da osiguraju uravnoteženu i poštenu zastupljenost objiju strana u cilju pronalaženja odgovarajućeg rješenja;
14. žali, međutim, da je Kodeksom obuhvaćen mali dio franšiza koje djeluju u EU-u, s obzirom na to da većina franšiza ne pripada ni EFF-u ni nacionalnim udruženjima koje su ga donijele te da nekoliko država članica nema nacionalna franšizna udruženja;
15. uviđa da postoji zabrinutost zbog nedostatka neovisnog provedbenog mehanizma uz Europski etički kodeks te primjećuje da je u nekim državama članicama nedostatak neovisnog provođenja pravila potaknuo uvođenje zakonodavstva kojim se sprječavaju i suzbijaju nepoštene trgovačke prakse u franšiznom poslovanju;
16. podsjeća da Etički kodeks čini niz pravila koje davatelji franšize prihvaćaju uz zakonski propisana pravila; vjeruje da bi Etički kodeks i dalje trebao predstavljati dodanu vrijednost za svakoga tko je voljan držati se tih pravila;

Utorak 12. rujna 2017.

17. smatra da je potrebno ocijeniti učinkovitost samoregulatornog okvira i inicijative EU-a za lanac opskrbe s obzirom na to da je članstvo u nacionalnim franšiznim udruženjima preduvjet za sudjelovanje u toj inicijativi;
18. navodi da bi se sporazumima o franšiznom poslovanju u potpunosti trebala poštovati načela uravnoteženog partnerstva, prema kojem davatelj i primatelj franšize trebaju razumno postupati jedan s drugim i biti poštteni jedan prema drugome te rješavati pritužbe, reklamacije i sporove iskrenom, transparentnom, razumnom i izravnom komunikacijom;
19. poziva države članice da Komisiji dostavljaju pritužbe i druge relevantne informacije koje prime preko kontaktnih točaka ili drukčije; poziva Komisiju da na temelju tih podataka izradi neiscrpan popis nepoštenih trgovačkih praksi koji bi se trebao objaviti i staviti na raspolaganje svim zainteresiranim stranama; nadalje, poziva Komisiju da po potrebi pokrene stručnu platformu kako bi se dobile dodatne informacije o praksama franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru, a posebno o bilo kojoj vrsti nepoštene trgovačke prakse;
20. posebno ističe da su potrebna konkretna načela kako bi se osigurala uravnotežena ugovorna prava i obveze stranaka, kao što su jasne, ispravne i sveobuhvatne predugovorne informacije, uključujući informacije o uspješnosti franšizne formule, i opće i one usmjerene na predviđenu lokaciju primatelja franšize, te jasna ograničenja u vezi sa zahtjevima povjerljivosti, koja bi trebala biti dostupna u pisanom obliku najmanje 15 radnih dana prije potpisivanja sporazuma, te da, po potrebi, treba uvesti petodnevno razdoblje mirovanja nakon potpisivanja sporazuma; ističe također da bi davatelj franšize po potrebi trebao pružati stalnu komercijalnu i tehničku pomoć primatelju franšize za vrijeme trajanja sporazuma;
21. naglašava da bi davatelj franšize po potrebi za vrijeme trajanja sporazuma trebao ponuditi primateljima franšize specijalizirano početno osposobljavanje te odgovarajuće smjernice i informacije;
22. podsjeća na obvezu primatelja franšize da učine sve što mogu kako bi se ostvario rast franšiznog poslovanja i održali zajednički identitet i reputacija franšizne mreže, te da u tu svrhu lojalno surađuju sa svim partnerima u mreži i poštuju prava industrijskog i intelektualnog vlasništva koja su obuhvaćena franšiznom formulom, kao i pravila tržišnog natjecanja;
23. dodaje, međutim, da ponekad davatelji franšize zahtijevaju od primatelja franšize da kupe proizvode i usluge koji nisu povezani s franšiznom formulom; takav zahtjev ne bi se smio smatrati dijelom obveze primatelja franšize povezane s održavanjem i zajedničkim identitetom te reputacijom franšizne mreže, no lako bi se mogao smatrati nepoštenom trgovačkom praksom;
24. naglašava da bi klauzule o tržišnom nenatjecanju trebale biti jasno formulirane, razumne i proporcionalne te se ne bi smjele primjenjivati dulje od onoga što je izričito potrebno, posebno uzimajući u obzir moguću potrebu da primatelji franšize promijene svoju franšiznu formulu ako se njihovo okruženje, a samim time i potražnja za proizvodima ili uslugama promijene;
25. uviđa da postoje problematični aspekti internetske prodaje, sve važnijeg dijela franšiznog poslovnog modela, koji međutim nisu obuhvaćeni tradicionalnim sporazumima o franšiznom poslovanju, kojima se ne uzimaju u obzir mogući učinci internetske prodaje na odredbe utvrđene u njima; stoga preporučuje da se u sporazume o franšiznom poslovanju, po potrebi, uvrste odredbe koje se odnose na internetsku prodaju, posebno u slučajevima kada postoji neravnoteža moći između davatelja i primatelja franšize, a naročito kad je primatelj franšize MSP;
26. traži od Komisije da pokrene javnu raspravu kako bi se dobile objektivne informacije o stvarnome stanju u franšiznom poslovanju te da izradi nezakonodavne smjernice, koje će odražavati najbolje prakse, u vezi s funkcioniranjem franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru, posebno u odnosu na najnoviji tehnološki razvoj i tržišna kretanja, poput internetske prodaje, te da ih dostavi Parlamentu najkasnije do siječnja 2018.; poziva Komisiju da u tom pogledu provede analizu postojećih instrumenata za samoregulaciju, kao i zakonodavnih praksi država članica u području franšiznog poslovanja u maloprodajnom sektoru te da Parlamentu dostavi zaključke, uključujući preporuke za daljnji razvoj franšiznog sektora u EU-u;

Utorak 12. rujna 2017.

27. ističe da bi Europski parlament trebao aktivno sudjelovati u svim aktivnostima koje se tiču franšiza u maloprodajnom sektoru, uključujući prilagodbe uredbi i direktiva o franšiznom poslovanju radi postizanja dosljednijeg i usklađenijeg regulatornog okvira;

Zakon o tržišnom natjecanju

28. naglašava da se Uredba Komisije (EU) br. 330/2010 od 20. travnja 2010. o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja ⁽¹⁾ mora jednoliko provoditi u državama članica i žali zbog nedostatka informacija o njezinoj primjeni;

29. smatra da bi Komisija trebala ispitati dovodi li se učinkovitost te Uredbe u pitanje zbog neujednačene primjene u državama članicama te je li ona u skladu s najnovijim tržišnim kretanjima, što vrijedi osobito za postugovorne odredbe s izuzećem i uvjete kupnje;

30. smatra da bi Komisija trebala ispitati kako bi se primjena te Uredbe mogla poboljšati preko mehanizma procjene u okviru europske mreže nadležnih tijela; ističe da se zbog nedosljednih mjera koje je Komisija poduzela u vezi s time onemogućuje prekogranična maloprodajna aktivnost i stvaranje jednakih uvjeta za sve na jedinstvenom tržištu;

31. smatra da bi bolja provedba navedene Uredbe na nacionalnoj razini poboljšala distribuciju, povećala pristup tržištu za poduzeća iz drugih država članica te s vremenom osigurala bolju ponudu krajnjim potrošačima;

32. smatra da bi Komisija trebala analizirati i neželjeni utjecaj prava tržišnog natjecanja u svakoj državi članici;

33. potiče Komisiju da započne s javnim savjetovanjima i da izvijesti Parlament o prikladnosti modela na kojem se temelji buduća uredba o skupnom izuzeću;

34. poziva Komisiju i da osigura povrat nezakonitih državnih potpora poreznim pogodnostima u području franšiza te da pokaže odlučan stav u pogledu provedbe istraga koje su u tijeku; naglašava, osim toga, da je na razini EU-a potrebno jasnije zakonodavstvo o odlukama o porezima; traži od Komisije da ispravi sve slučajeve kršenja prava u području franšiznog poslovanja kako bi osiguralo pošteno tržišno natjecanje na cijelom jedinstvenom tržištu;

35. poziva Komisiju da ispravi tržišne nedostatke i učinkovito se bori protiv izbjegavanja poreza i utaje poreza u području franšiznog poslovanja;

36. poziva Komisiju da preispita nužnost revizije navedene Uredbe i u tom kontekstu provjeri i izvijesti Parlament (1) o tome kako horizontalni pristup utječe na funkcioniranje franšiznog poslovanja; (2) odražava li franšizni model usvojen tom Uredbom tržišnu realnost; (3) o proporcionalnosti dopuštenih vertikalnih ograničenja, tj. uvjeta pod kojima primatelji franšize mogu kupiti, prodati ili preprodati određenu robu ili usluge, te o njihovim negativnim posljedicama na tržište i potrošače; (4) o novim izazovima s kojima se suočavaju davatelji i primatelji franšize u kontekstu e-trgovine i digitalizacije općenito; te (5) da prikupi tržišne podatke o novim trendovima, razvoju tržišta s obzirom na umrežavanje i tehnološkim postignućima;

37. poziva Komisiju da revidira pravila o provedbi te Uredbe u državama članicama, dok bi se njezina primjena trebala razmjerno prilagoditi kako bi ona ispunila svoj cilj;

o

o o

38. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

⁽¹⁾ SL L 102, 23.4.2010., str. 1.